

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1988

Vyhlásené: 14.06.1988 Časová verzia predpisu účinná od: 01.07.1988 do: 30.04.1990

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

88

ZÁKON

zo 14. júna 1988

o štátnom podniku

Stratégia urýchlenia sociálno-ekonomického rozvoja Československej socialistickej republiky sledujúca výrazný vzostup životnej úrovne ľudu vyžaduje dôsledne uskutočňovať prestavbu hospodárskeho mechanizmu smerujúcu k intenzifikácii a zvýšeniu efektívnosti socialistickej ekonomiky, prehĺbovať socialistickú demokraciu a zvyšovať účasť ľudu na riadení a správe spoločnosti. Základným článkom národného hospodárstva sú štátne podniky a družstvá, ktoré majú rozhodujúcu úlohu pri rozvíjaní ekonomického potenciálu spoločnosti a dosiahnutí hlavného cieľa spoločenskej výroby v socializme, ktorým je čo najúplnejšie uspokojovanie hmotných a duchovných potrieb všetkého ľudu. Štátny podnik plní svoje hospodárske a sociálne úlohy v súlade s politikou Komunistickej strany Československa, vedúcej a usmerňujúcej sily socialistickej spoločnosti a štátu. Organizácie Komunistickej strany Československa pôsobiace v štátnom podniku sú politickým jadrom pracovného kolektívu, zjednocujú úsilie vedenia štátneho podniku, orgánov socialistickej samosprávy, spoločenských organizácií združených v Národnom fronte a všetkých pracujúcich na uspokojovanie celospoločenských potrieb. Uplatňujú právo straníckej kontroly voči vedeniu štátneho podniku a orgánom socialistickej samosprávy a zabezpečujú uskutočňovanie kádrovej politiky Komunistickej strany Československa, formovanie účasti pracujúcich na riadení a rozvoji socialistickej samosprávy pracovného kolektívu. Spoločenské organizácie združené v Národnom fronte pôsobia v štátnom podniku v súlade so svojimi stanovami, aktívne sa podieľajú na rozvoji tvorivej iniciatívy pracujúcich a na zvyšovaní ich zodpovednosti za výsledky hospodárskej a sociálnej činnosti štátneho podniku. Významnú úlohu pri rozvoji štátneho podniku má Revolučné odborové hnutie, ktoré sa podieľa na organizovaní účasti pracujúcich na riadení a rozvoji výroby a na zlepšovaní pracovných, zdravotných, sociálnych a kultúrnych podmienok pracovného kolektívu, háji ich práva, oprávnené záujmy a potreby. Pri zabezpečovaní záujmov mladej generácie a vo výchove mladých členov pracovného kolektívu má v štátnom podniku dôležité poslanie Socialistický zväz mládeže. Všetka činnosť štátneho podniku je riadená podľa zásady demokratického centralizmu. Základným nástrojom riadenia štátneho podniku štátom je päťročný štátny plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja. V záujme vytvorenia všestranných podmienok pre plnenie týchto úloh a dosiahnutie vytýčených cieľov sa uznieslo Federálne zhromaždenie Československej socialistickej republiky na tomto zákone:

ČASŤ I

ÚVODNÉ USTANOVENIE

§ 1

Účel zákona

Účelom tohto zákona je upraviť postavenie, právne pomery a zásady činnosti štátneho podniku (ďalej len „podnik“) ako základného článku národného hospodárstva.

§ 2

Podnik, jeho spoločenské poslanie a pracovný kolektív

(1) Podnik je socialistickou organizáciou, ktorej hlavným spoločenským poslaním je svojou podnikateľskou činnosťou účelne a hospodárne uspokojovať potreby socialistickej spoločnosti; v súlade s týmto poslaním podnik zabezpečuje svoj hospodársky rozvoj a v závislosti na výsledkoch hospodárenia sociálny rozvoj svojho pracovného kolektívu.

(2) Podnik je socialistickým výrobcom tovaru (výrobky, práce, služby); svoju činnosť vykonáva samostatne na základe štátneho plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len „štátny plán“), úplného chozrasčotu a socialistickej samosprávy.

(3) Pracovný kolektív podniku tvoria pracovníci, ktorí v ňom vykonávajú práce v pracovnom pomere, s výnimkou vedľajšieho pracovného pomeru.¹⁾

ČASŤ II**POSTAVENIE A RIADENIE PODNIKU****§ 3****Štát a podnik**

(1) Socialistický štát vytvára v súlade so svojou hospodársko-organizátorskou funkciou predovšetkým všeobecne záväznými právnymi predpismi podmienky pre podnikateľskú činnosť podniku; pritom najmä:

- a) určuje dlhodobé ekonomické normatívy, menovité úlohy celospoločenského národohospodárskeho významu a limity obmedzených zdrojov;
- b) určuje finančné a menové nástroje na usmerňovanie činnosti podniku, najmä odvody, dane, dotácie, pravidlá finančného hospodárenia a podmienky úverovania;
- c) určuje pravidlá rozdelenia vytvorených zdrojov medzi spoločnosť a podniky a základné proporcie ich použitia na spotrebu a rozvoj podniku;
- d) určuje ceny alebo pravidlá pre ich tvorbu a zmeny;
- e) určuje zásady mzdovej politiky a pravidlá mzdovej regulácie;
- f) určuje pravidlá pre vykonávanie zahranično-hospodárskej činnosti;
- g) prijíma protimonopolné opatrenia a určuje pravidlá hospodárskej súťaže;
- h) rozhoduje o vzniku a zániku podniku.

(2) Činnosť a územnú pôsobnosť podniku možno obmedzovať alebo do nej zasahovať iba za podmienok a spôsobom ustanoveným zákonom.

§ 4**Právne postavenie podniku**

(1) Podnik je právnickou osobou; vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov.

(2) Podnik nezodpovedá za záväzky štátu alebo iných subjektov. Štát nezodpovedá za záväzky podniku, pokiaľ zákon neustanovuje inak.²⁾

(3) Proti zásahom orgánov hospodárskeho riadenia do svojej činnosti, ktoré sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, sa podnik môže domáhať ochrany na hospodárskej arbitráži za podmienok ustanovených zákonom. ³⁾

(4) Orgán hospodárskeho riadenia, ktorý svojím zásahom do činnosti podniku spôsobil tomuto podniku majetkovú ujmu, je povinný nahradiť ju. Podmienky a rozsah náhrady majetkovej ujmy, ako aj prípady, keď sa náhrada neposkytuje, ustanovuje zákon. ³⁾

(5) Ak podnik spôsobil svojou činnosťou majetkovú ujmu štátu alebo inému podniku alebo subjektu, je povinný nahradiť ju za podmienok a v rozsahu ustanovenom zákonom.

§ 5

Vnútoraná organizácia podniku

(1) Vnútoraná organizácia podniku a organizácia vnútorného riadenia je vo výhradnej pôsobnosti podniku.

(2) Vnútornú organizáciu podniku upravuje organizačný poriadok, prípadne iný vnútropodnikový organizačný predpis.

(3) Ak sa podnik člení na vnútorné organizačné jednotky, môže organizačný poriadok, prípadne iný vnútropodnikový organizačný predpis ustanoviť rozsah, v ktorom vnútorná organizačná jednotka vystupuje v právnych vzťahoch v mene podniku; právne úkony robí jej vedúci, prípadne ďalší pracovníci určení organizačným poriadkom, prípadne iným vnútropodnikovým organizačným predpisom.

§ 6

Majetkové postavenie podniku

(1) Podnik hospodári s majetkom v socialistickom celospoločenskom vlastníctve, ktorý tvoria veci a majetkové práva včítane práv k výsledkom výskumnej, vývojovej, projektovej a inej obdobnej činnosti (národný majetok), ktorý je vlastníctvom všetkého ľudu a ktorý mu bol zverený pri jeho založení; ďalej podnik hospodári s vecami a majetkovými právami včítane práv k výsledkom výskumnej, vývojovej, projektovej a inej obdobnej činnosti, ktoré nadobudol v priebehu svojho podnikania a ktoré sa tak stali súčasťou majetku v socialistickom celospoločenskom vlastníctve (národného majetku).

(2) Podnik má právo a povinnosť tento majetok v socialistickom celospoločenskom vlastníctve držať, užívať ho, nakladať s ním, chrániť ho a rozmnožovať v záujme dosahovania čo najlepších hospodárskych výsledkov a plného uspokojovania potrieb socialistickej spoločnosti. Majetok môže byť podniku odňatý iba v prípadoch ustanovených zákonom, a to v zásade za odplatu.

(3) Peňažným vyjadrením majetku v socialistickom celospoločenskom vlastníctve, s ktorým podnik trvale vykonáva svoju podnikateľskú činnosť, je imanie. Podnik je povinný rozmnožovať toto imanie, ktoré nesmie byť odňaté svojmu účelu s výnimkou osobitných režimov hospodárenia podľa tohto zákona.

Finančné postavenie podniku

§ 7

Podnik je priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu (štátny rozpočet federácie alebo štátny rozpočet príslušnej republiky), štátnym fondom a rozpočtom národných výborov.

§ 8

Samofinancovanie

(1) Podnik uhrádza svoje potreby a náklady z príjmov získaných predovšetkým zo svojej podnikateľskej činnosti, ako aj z ďalších zdrojov.

(2) Zo svojho zisku uhrádza podnik prednostne odvody a dane štátu.

(3) Zisk, ktorý zostal po vykonaní odvodov a daní (ďalej len „použiteľný zisk“), využíva podnik samostatne, pritom vykonáva prednostne prídely do fondov, ktoré je povinný vytvárať. Použiteľný zisk nemožno podniku odňať s výnimkou osobitného režimu hospodárenia podľa § 15, keď je podniku uložený útlmový program.

(4) Odpisy zo základných prostriedkov zostávajú podniku v plnej výške a podnik ich využíva vo svojej právomoci samostatne; to neplatí, ak je podniku uložený útlmový program.

§ 9

Štátny plán

(1) Základným nástrojom centrálného riadenia podniku štátom je päťročný štátny plán, ktorý je základom uskutočňovania hospodárskej politiky Komunistickej strany Československa a socialistického štátu. Ciele a úlohy štátneho plánu sa uplatňujú voči podniku v zásade ekonomickými prostriedkami.

(2) Podnik je priamym adresátom výstupov štátneho plánu, ktorými sú najmä normatívy, menovité úlohy (včítane záväzných štátnych zákazok), limity a dotácie.

(3) Normatívy, menovité úlohy a limity sú pre podnik záväzné.

§ 10

Činnosť podniku a socialistická zákonnosť

(1) Podnik uskutočňuje svoju činnosť v súlade s princípom socialistickej zákonnosti.

(2) Podnik rozvíja svoju činnosť podľa zásad plánovitosti a hospodárskeho súťaženia tak, aby pri využívaní všetkých možností, daných mu socialistickým právnym poriadkom, úspešne naplnil svoje poslanie. V súvislosti s tým berie na seba primerané hospodárske riziko.

(3) Podnik nesmie nadradovať svoje záujmy nad celospoločenské záujmy; najmä nesmie zneužívať svoje hospodárske postavenie na úkor iných subjektov alebo iným spôsobom konať proti záujmom spoločnosti.

§ 11

Socialistická samospráva pracovného kolektívu a účasť pracujúcich na rozvoji a riadení podniku

(1) Pracujúci sa podieľajú na rozhodovaní zásadných otázok hospodárskej a sociálnej činnosti podniku prostredníctvom socialistickej samosprávy pracovného kolektívu (ďalej len „socialistická samospráva“).

(2) Účasť pracujúcich na rozvoji a riadení podniku sa ďalej uskutočňuje prostredníctvom spoločenských organizácií združených v Národnom fronte a pôsobiacich v podniku, najmä Revolučného odborového hnutia a Socialistického zväzu mládeže.

§ 12**Spolupráca podniku s národnými výbormi a volebné programy Národného frontu**

(1) Podnik je povinný spolupracovať vo svojej hospodárskej a sociálnej činnosti s príslušnými národnými výbormi a podieľať sa na komplexnom hospodárskom a sociálnom rozvoji ich územných obvodov spôsobom a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon. Vo svojej činnosti je povinný dodržiavať rozhodnutia národných výborov vydané v súlade s ich právomocou. Príslušné národné výbory sa vyjadrujú takisto k rozvoju podniku a k zásadným zmenám predmetu jeho činnosti (podnikania).

(2) Podnik sa podieľa na vypracovaní a uskutočňovaní volebných programov Národného frontu.

ČASŤ III**ZAKLADATEĽ PODNIKU, VZNIK A ZÁNİK PODNIKU****PRVÁ HLAVA****Zakladateľ podniku****§ 13****Zakladateľ**

(1) Zakladateľom podniku je ústredný orgán štátnej správy alebo národný výbor.

(2) Zakladateľ vykonáva voči podniku funkciu orgánu hospodárskeho riadenia iba za podmienok a v rozsahu ustanovenom zákonom a v tomto postavení kontroluje hospodársku a sociálnu činnosť podniku.

§ 14**Práva a povinnosti zakladateľa**

(1) Zakladateľ navrhuje spravidla na základe konkurzného konania kandidátov na funkciu riaditeľa; môže podať návrh na odvolanie riaditeľa.

(2) V prípade, že podnik svojím hospodárením ohrozuje alebo neoprávnene znižuje svoje imanie, alebo nie je schopný plniť svoje odvodové alebo daňové povinnosti alebo nie je schopný vytvárať povinné podnikové fondy v určenom rozsahu alebo ak vykazuje hospodársku stratu po dobu dlhšiu ako jeden rok, je zakladateľ postupne povinný:

- a) uplatniť v podniku konsolidačný režim podľa konsolidačného programu na presne určený čas a sledovať jeho plnenie;
- b) ustanoviť na dobu najviac troch rokov priamu správu;
- c) rozhodnúť o zlúčení alebo splynutí podnikov alebo rozhodnúť o rozdelení alebo zrušení podniku, ak opatrenia uvedené pod písmenami a) a b) nevedli k odstráneniu príčin, pre ktoré boli prijaté.

(3) Zakladateľ môže rozhodnúť o zlúčení, splynutí alebo rozdelení podniku takisto:

- a) na základe programu štrukturálnych zmien národného hospodárstva (rozvoja alebo útľmu odvetvia alebo odboru) schváleného príslušnou vládou;
- b) na návrh podniku, prípadne podnikov, o zlúčenie, splynutie alebo o rozdelenie ktorých ide.

(4) Zakladateľ môže z dôvodov uvedených v odseku 3 písm. a) podnik tiež zrušiť.

(5) Zakladateľ môže rozhodnúť o uložení útlmového programu (§ 15) v podniku z dôvodov uvedených v odseku 3 písm. a).

(6) Zakladateľ je povinný pred rozhodnutím o zlúčení, splynutí, rozdelení alebo zrušení podniku prihladiť na návrhy a stanoviská podniku a prerokovať tieto opatrenia s príslušným národným výborom a orgánom Revolučného odborového hnutia.

(7) Zakladateľ potvrdzuje ročnú účtovnú uzávierku podniku a splnenie záväzných výstupov štátneho plánu.

Osobitné režimy hospodárenia

§ 15

Útlmový program

(1) Útlmový program je súbor hospodárskych, technických, organizačných, kádrových, sociálnych a ďalších opatrení smerujúcich v danom podniku k utlmeniu výrobnéj alebo inej hospodárskej činnosti v určenom odvetví alebo odbore.

(2) Útlmový program uložený zakladateľom je podnik povinný riadne a vo vymedzenom čase splniť.

§ 16

Konsolidačný program

(1) Konsolidačný program je súbor hospodárskych, technických, organizačných, kádrových, sociálnych a ďalších opatrení smerujúcich k obnoveniu schopností podniku plniť ustanovené hospodárske funkcie.

(2) Konsolidačný program uložený zakladateľom je podnik povinný riadne a vo vymedzenom čase splniť.

§ 17

Priama správa

(1) Priama správa podniku spočíva v prechode riadenia podniku z doterajších riadiacich orgánov na správcu ustanoveného zakladateľom. Pri výkone priamej správy je správca podriadený zakladateľovi.

(2) Ustanovenie priamej správy a ustanovenie správcu sa zapisuje do podnikového registra. Návrh na zápis podáva zakladateľ. Pôsobnosť doterajších riadiacich orgánov podniku prechádza na správcu dňom zápisu; týmto dňom zaniká funkcia riaditeľa, zanikajú orgány socialistickej samosprávy a určenie zástupcu, prípadne zástupcov riaditeľa podniku (§ 26 ods. 3).

(3) Správca koná v mene podniku vo všetkých jeho veciach a zodpovedá za výkon svojej funkcie zakladateľovi, ktorému podáva štvrťročné a ročné správy.

(4) Pred skončením priamej správy predloží správca zakladateľovi záverečnú správu o výsledkoch priamej správy. Na jej základe podá zakladateľ návrh na výmaz priamej správy podniku z podnikového registra alebo rozhodne o zrušení podniku.

(5) Po skončení priamej správy, ak nedôjde k zániku podniku, zabezpečí zakladateľ do 90 dní ustanovenie riadiacich orgánov podniku (§ 25). Do dňa nástupu zvoleného riaditeľa do funkcie vykonáva funkciu riaditeľa doterajší správca.

DRUHÁ HLAVA

Vznik a zánik podniku

§ 18

Vznik podniku

(1) Podnik vzniká na základe rozhodnutia zakladateľa dňom zápisu do podnikového registra.

(2) Návrh na zápis podniku do podnikového registra podáva zakladateľ. Zakladateľ je povinný k návrhu na zápis podniku do podnikového registra pripojiť:

- a) zakladaciu listinu,
- b) súhlas príslušného orgánu štátnej správy s predmetom činnosti (podnikania), pokiaľ osobitné predpisy taký súhlas vyžadujú.

(3) Zakladateľ je povinný prerokovať vznik podniku s príslušným národným výborom. Ak je zakladateľom podniku federálny ústredný orgán štátnej správy, prerokuje vznik podniku aj s príslušným ústredným plánovacím orgánom republiky.

(4) Druh, organizačnú formu a veľkosť podniku volí zakladateľ diferencovane s ohľadom na poslanie podniku; pritom účelne využíva a prepája prvky kombinátnych, koncernových, odborových aj územných a ďalších princípov organizovania tak, aby vytvoril čo najširší priestor pre socialistickú podnikavosť.

§ 19

Zakladacia listina

(1) Zakladaciu listinu podniku vydáva zakladateľ.

(2) Zakladacia listina musí obsahovať:

- a) označenie zakladateľa;
- b) názov, sídlo podniku a jeho identifikačné číslo;⁴⁾ názov musí vylučovať možnosť zámieny s názvami iných organizácií;
- c) vymedzenie základného predmetu činnosti (podnikania), prípadne v jeho rámci vymedzenie povinného predmetu činnosti (podnikania);
- d) určenie imania podniku pri jeho založení, prípadne ustanovenie o prechode práv a záväzkov na podnik;
- e) vymedzenie doby, na ktorú je podnik zakladaný, prípadne vymedzenie úlohy, na ktorú je zakladaný.

§ 20

Zakladateľská iniciatíva podniku

(1) Ak podnik alebo jeho vnútorná organizačná jednotka zistí, že na efektívne zabezpečovanie niektorých hospodárskych činností by bolo vhodné založiť ďalší podnik, môže taký návrh predložiť príslušnému zakladateľovi.

(2) Zakladateľ je povinný bez zbytočného odkladu, najdlhšie však do 6 mesiacov, posúdiť návrh na založenie ďalšieho podniku vo všetkých politických, ekonomických a sociálnych súvislostiach a svoje rozhodnutie oznámiť navrhovateľovi.

§ 21**Rozdelenie, zlúčenie a splnutie podniku**

(1) K rozdeleniu, zlúčeniu alebo splnutiu podniku dochádza na základe rozhodnutia zakladateľa (zakladateľov) dňom zápisu do podnikového registra. Pri zápise týchto zmien postupuje zakladateľ (zakladatelia) primerane podľa § 18 ods. 2.

(2) Rozdelený podnik zaniká a jeho majetok a záväzky prechádzajú v rozsahu určenom zakladateľom na novovzniknuté, prípadne preberajúce podniky.

(3) Zlučovaný podnik zaniká a jeho majetok a záväzky prechádzajú na preberajúci podnik.

(4) Pri splnutí podnikov doterajšie podniky zanikajú a ich majetok a záväzky prechádzajú na novovzniknutý podnik.

§ 22**Zánik podniku**

(1) Podnik zaniká:

- a) rozdelením, zlúčením, splnutím, zrušením bez likvidácie;
- b) likvidáciou zrušeného podniku;
- c) uplynutím doby, na ktorú bol založený, alebo splnením úlohy, na ktorú bol založený.

(2) Zánik podniku nastáva na základe skutočností uvedených v odseku 1 dňom výmazu podniku z podnikového registra. Návrh na výmaz podniku z podnikového registra podáva zakladateľ, prípadne likvidátor.

(3) Pri zániku podniku uplynutím doby, na ktorú bol založený, splnením úlohy, na ktorú bol založený, alebo pri jeho zrušení bez likvidácie urobí zakladateľ opatrenia o všetkom jeho majetku a záväzkoch. Ak tak neurobí, vykoná sa likvidácia podniku podľa osobitných predpisov.⁵⁾

(4) Zakladateľ je povinný prerokovať zánik podniku s príslušným národným výborom. Ak o zániku podniku rozhoduje zakladateľ, ktorý je federálnym ústredným orgánom štátnej správy, prerokuje zánik podniku aj s príslušným ústredným plánovacím orgánom republiky.

(5) K zániku podniku podľa ustanovení odseku 1 písm. a) a b) sa vyjadruje príslušný orgán Revolučného odborového hnutia.

§ 23**Oznamovacia povinnosť**

(1) Podnik, na ktorý prešiel majetok a záväzky zaniknutého podniku, je povinný bez meškania upovedomiť podniky a iné subjekty, ktoré sú zánikom podniku dotknuté, o zániku podniku a o prechode jeho majetku a záväzkov.

(2) Ak podnik zanikne uplynutím doby, na ktorú bol založený, splnením úlohy, na ktorú bol založený, alebo zrušením bez likvidácie, má oznamovaciu povinnosť zakladateľ; pri likvidácii podniku má túto povinnosť likvidátor.

§ 24**Dohoda zakladateľov**

(1) Ak sa zlúčenie alebo splynutie podnikov týka niekoľkých zakladateľov, rozhodujú tito zakladatelia po vzájomnej dohode.

(2) Pri rozhodovaní o splynutí podnikov sa zakladatelia dohodnú, ktorý z nich bude voči novovzniknutému podniku vykonávať funkciu zakladateľa.

ČASŤ IV**RIADIACE ORGÁNY PODNIKU A SOCIALISTICKÁ SAMOSPRÁVA****§ 25****Riadiace orgány podniku**

(1) Na čele podniku je riaditeľ (prípadne iný vedúci), ktorý ako jediný vedúci riadi činnosť podniku a je za ňu a za jej výsledky zodpovedný zakladateľovi a pracovnému kolektívu.

(2) Riaditeľ ako štatutárny orgán podniku koná v mene podniku vo všetkých jeho veciach.

(3) Orgány socialistickej samosprávy, ktorými sú zhromaždenie pracovného kolektívu podniku, prípadne zhromaždenie delegátov pracovného kolektívu podniku (ďalej len „zhromaždenie“) a rada pracovného kolektívu podniku (ďalej len „rada“), sa podieľajú na riadení v rozsahu pôsobnosti ustanovenej týmto zákonom.

Riaditeľ**§ 26**

(1) Riaditeľ rozhoduje vo veciach podniku samostatne, pokiaľ jeho rozhodnutie nie je podmienené schválením príslušného orgánu socialistickej samosprávy alebo súhlasom príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia.

(2) Riaditeľ je povinný zúčastniť sa na rokovaní orgánov socialistickej samosprávy podniku.

(3) Riaditeľ určuje po prerokovaní v rade z radov pracovníkov podniku svojho zástupcu, ktorý ho v čase neprítomnosti zastupuje v plnom rozsahu jeho práv a povinností. Ak určí viacerých zástupcov, určí ich poradie.

(4) Riaditeľ a jeho zástupca (zástupcovia) sa zapisujú do podnikového registra. Návrh na zápis a výmaz riaditeľa podáva zakladateľ, návrh na zápis a výmaz zástupcu (zástupcov) podáva riaditeľ.

§ 27

(1) Riaditeľa podniku volí zhromaždenie tajným hlasovaním.⁶⁾ Návrh na voľbu riaditeľa na päťročné funkčné obdobie predkladá zhromaždeniu zakladateľ po prerokovaní v rade.

(2) Kandidátov na funkciu riaditeľa vyberá zakladateľ z uchádzačov, ktorí majú politické, odborné a morálne predpoklady na túto funkciu, spravidla na základe ním vypísaného konkurzu.

(3) Dňom nástupu riaditeľa do funkcie je deň jeho zvolenia, pokiaľ zhromaždenie neurčilo neskorší deň. Na základe výsledkov volieb ustanovuje riaditeľa do funkcie zakladateľ.

(4) Riaditeľa podniku odvoláva v priebehu jeho funkčného obdobia zhromaždenie tajným hlasovaním na návrh zakladateľa alebo rady.

(5) Po uplynutí funkčného obdobia do nástupu nového riaditeľa vykonáva funkciu riaditeľa doterajší riaditeľ.

(6) Voľba nového riaditeľa sa koná do 90 dní od skončenia výkonu funkcie doterajšieho riaditeľa.

Orgány socialistickej samosprávy a jej vnútorná organizácia

§ 28

(1) Orgánmi socialistickej samosprávy podniku sú zhromaždenie a rada.

(2) Na základe rozhodnutia zhromaždenia môžu byť na návrh rady a po prerokovaní s riaditeľom zvolávané zhromaždenia, prípadne zhromaždenia delegátov pracovných kolektívov vnútorných organizačných jednotiek podniku (záводы, prevádzky, dielne a podobne). Tieto zhromaždenia volia podľa potreby svojej rady.

(3) Zhromaždenie, prípadne zhromaždenie delegátov a rady pracovných kolektívov vnútorných organizačných jednotiek podniku majú v rámci príslušnej jednotky pôsobnosť ustanovenú zhromaždením. Ustanovenia § 30 a 31 platia primerane aj pre rady pracovných kolektívov vnútorných organizačných jednotiek.

§ 29

Zhromaždenie

(1) Zhromaždenie

- a) volí riaditeľa podniku a rozhoduje o návrhu na jeho odvolanie;
- b) volí a odvoláva členov rady a určuje počet jej členov;
- c) schvaľuje na návrh riaditeľa
 1. päťročný plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a jeho zmeny,
 2. ročnú účtovnú uzávierku a spôsob rozdelenia použiteľného zisku podniku,
 3. návrh na zlúčenie, splynutie alebo rozdelenie podniku;
- d) schvaľuje na návrh rady
 1. organizáciu socialistickej samosprávy vnútri podniku a pôsobnosť orgánov socialistickej samosprávy vnútorných organizačných jednotiek,
 2. volebný poriadok pre voľby riaditeľa a rady,
 3. volebný a rokovací poriadok zhromaždenia;
- e) rozhoduje o veciach predložených mu riaditeľom podľa § 34 ods. 3; v tomto prípade zhromaždenie rozhodnutie rady buď potvrdí, alebo zruší a návrh riaditeľa schváli;
- f) prerokúva
 1. dlhodobé koncepcie a z nich vychádzajúce dlhodobé programy ekonomického a sociálneho rozvoja podniku,
 2. správy o činnosti rady za obdobie medzi zasadaniami zhromaždenia.

(2) Zhromaždenie zvoláva rada podľa potreby, najmenej však raz ročne. Rada je povinná zvoliť zhromaždenie vždy, ak o to požiada riaditeľ, zakladateľ alebo aspoň jedna tretina členov pracovného kolektívu prostredníctvom príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia.

(3) Uznesenie zhromaždenia je prijaté, ak preň hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jeho členov, prípadne delegátov pracovného kolektívu.

§ 30

Rada a jej pôsobnosť

(1) Rada je kolektívnym výkonným orgánom socialistickej samosprávy, ktorý nesie spoluzodpovednosť za hospodársku a sociálnu činnosť podniku.

(2) Rada

a) schvaľuje na návrh riaditeľa

1. ročné vykonávacie plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a ich zmeny,
2. zásady vnútropodnikového riadenia a vnútornú organizáciu podniku (§ 5 ods. 2);

b) má právo predkladať zakladateľovi návrhy kandidátov na funkciu riaditeľa;

c) predkladá zhromaždeniu

1. návrh na odvolanie riaditeľa,
2. návrh na vnútornú organizáciu socialistickej samosprávy a na pôsobnosť socialistickej samosprávy vnútorných organizačných jednotiek,
3. návrh volebného poriadku pre voľby riaditeľa a rady a návrh volebného a rokovacieho poriadku zhromaždenia;

d) zvoláva zhromaždenie, pripravuje jeho rokovanie a prerokúva materiály predkladané zhromaždeniu, kontroluje plnenie uznesenia zhromaždenia a podáva mu o tom správy;

e) prerokúva účasť podniku v združení;

f) volí zo svojich členov tajným hlasovaním predsedu a podpredsedu rady;

g) schvaľuje svoj rokovací poriadok.

(3) Rada zodpovedá za svoju činnosť zhromaždeniu a podáva mu správy o svojej činnosti.

§ 31

Funkčné obdobie a zloženie rady

(1) Členovia rady sú volení z radov pracovného kolektívu podniku.

(2) Radu volí zhromaždenie tajným hlasovaním na dobu piatich rokov, pokiaľ zhromaždenie neurčí kratšiu dobu.

(3) Členom rady nemôže byť riaditeľ a jeho zástupca (zástupcovia).

(4) Pri voľbe novej rady sa musí obmeniť aspoň jedna tretina počtu jej členov.

(5) Funkcia člena rady je dobrovoľnou funkciou.

§ 32

Rokovanie a rozhodovanie rady

(1) Uznesenie rady je prijaté, ak pre jeho prijatie hlasovala nadpolovičná väčšina všetkých jej členov.

(2) Spôsob rokovania rady upravuje jej rokovací poriadok.

§ 33**Účasť zakladateľa na rokovaní zhromaždenia a rady**

(1) Predstaviteľ zakladateľa má právo zúčastniť sa na rokovaní zhromaždenia a rady.

(2) Uznesenia rady týkajúce sa dodávok na zabezpečenie obrany alebo bezpečnosti štátu, plnenia záväzkov z medzinárodných zmlúv, dodávok na zabezpečenie zdravia ľudu, ako aj dodávok zabezpečujúcich ochranu životného prostredia nemožno prijať, ak nesúhlasí predstaviteľ zakladateľa.

§ 34**Záväznosť uznesení**

(1) Uznesenia zhromaždenia a rady sú záväzné pre všetkých členov pracovného kolektívu.

(2) Uznesenia zhromaždenia vnútropodnikových útvarov a ich rád sú záväzné pre príslušné pracovné kolektívy.

(3) Ak riaditeľ nesúhlasí s rozhodnutím rady, ktoré sa týka ročného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a jeho zmien, zásad vnútropodnikového riadenia alebo vnútornej organizácie podniku, predloží vec na rozhodnutie zhromaždeniu, ktoré o nej musí rozhodnúť do 30 dní; do tohto času nemožno vec vykonať.

(4) Ak riaditeľ nesúhlasí s rozhodnutím zhromaždenia, ktoré sa týka ročného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a jeho zmien, a ďalej s rozhodnutím zhromaždenia, ktoré sa týka päťročného plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a jeho zmien, ročnej účtovnej uzávierky a spôsobu rozdelenia použiteľného zisku a návrhu na rozdelenie, zlúčenie alebo splynutie podniku, predloží vec do 15 dní na konečné rozhodnutie zakladateľovi.

(5) O otázkach predložených riaditeľom zakladateľovi rozhoduje zakladateľ bez zbytočného odkladu, najdlhšie však do 30 dní; do tohto času nemožno vec vykonať. Pritom sa riadi hľadiskom celospoločenských záujmov a prihliada takisto na záujmy pracovného kolektívu podniku.

§ 35**Ďalší vedúci pracovníci podniku**

(1) Riaditeľ vymenúva a odvoláva po prerokovaní v rade svojich námestníkov, a pokiaľ nerozhodne zhromaždenie podľa odseku 2, aj vedúcich jemu priamo podriadených vnútorných organizačných jednotiek.

(2) Zhromaždenie môže rozhodnúť, že vedúcich vnútorných organizačných jednotiek podniku volí a odvoláva zhromaždenie, prípadne zhromaždenie delegátov pracovného kolektívu príslušnej vnútornej organizačnej jednotky tajným hlasovaním. Návrh kandidátov na funkciu vedúceho vnútornej organizačnej jednotky predkladá tomuto zhromaždeniu vedúci pracovník priamo nadriadený volenej funkcii po prerokovaní v rade pracovného kolektívu tejto vnútornej organizačnej jednotky.

(3) Voleného vedúceho vnútornej organizačnej jednotky odvoláva v priebehu jeho funkčného obdobia zhromaždenie, prípadne zhromaždenie delegátov tejto organizačnej jednotky tajným hlasovaním na návrh priamo nadriadeného vedúceho pracovníka alebo rady pracovného kolektívu tejto organizačnej jednotky.

(4) Ak vedúci vnútorných organizačných jednotiek podniku nie sú zvolení podľa odsekov 2 a 3, rozhoduje o obsadení funkcií vedúcich vnútorných organizačných jednotiek podniku riaditeľ, prípadne vedúci pracovník príslušný podľa vnútorných organizačných predpisov podniku.

ČASŤ V

HOSPODÁRSKA A SOCIÁLNA ČINNOSŤ PODNIKU

PRVÁ HLAVA

Hospodárska činnosť podniku

§ 36

Plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja

(1) Podnik je povinný zostavovať päťročný a ročný plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja ako základný nástroj riadenia svojej činnosti.

(2) Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku musí zabezpečovať záväzné výstupy štátneho plánu a uzavreté hospodárske zmluvy. Ďalej zabezpečuje rozvoj podniku a vychádza z objednávok, prieskumu trhu a z vlastných zámerov podniku.

(3) Pri tvorbe a plnení svojich plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja musí podnik najmä efektívne využívať všetky použiteľné zdroje a kapacity, predovšetkým zdroje vedecko-technického pokroku, uplatňovať progresívne normy spotreby práce, surovín, materiálov, energie a palív a trvale usilovať o znižovanie vlastných nákladov, zvyšovanie produktivity práce a rast použiteľného zisku.

(4) Podnik zostavuje svoje plány hospodárskeho a sociálneho rozvoja za širokej účasti pracovného kolektívu, ktorý sa aktívne podieľa na tvorbe, plnení a kontrole týchto plánov.

§ 37

Hospodárske zmluvy

(1) Hospodárske zmluvy sú základom hospodárskych vzťahov medzi podnikmi navzájom a medzi podnikmi a ďalšími subjektmi, zabezpečujú plnenie úloh vyplývajúcich z plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku a zmien v dopyte na vnútornom a zahraničnom trhu; súčasne sú jedným zo záväzných podkladov pre tvorbu plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja podniku.

(2) Hospodárske zmluvy sú pre podnik záväzné a podnik je povinný dodržiavať ich. Ich plnenie sa premieta do konečných hospodárskych výsledkov a ovplyvňuje tvorbu podnikových fondov a odmieňanie pracovného kolektívu. Za neplnenie hospodárskych zmlúv nesie podnik plnú majetkovú zodpovednosť.

§ 38

Vedecko-technický pokrok

(1) Zavádzanie vedecko-technických poznatkov do hospodárskej činnosti a trvalé zvyšovanie technicko-ekonomickej úrovne a akosti tovaru je základným predpokladom toho, aby podnik uspokojoval vzrastajúce potreby socialistickej spoločnosti.

(2) Na zabezpečovanie vedecko-technického pokroku buduje podnik podľa potreby svoje vlastné výskumné, vývojové, konštrukčno-projektové a obdobné pracoviská a spolupracuje s pracoviskami akadémií vied, výskumnými ústavmi, vysokými školami a inými výskumnými pracoviskami a s orgánmi a pobočkami Československej vedecko-technickej spoločnosti.

(3) Podnik je povinný sústavne uskutočňovať technickú modernizáciu a rekonštrukciu svojich výrobných, technologických, technických a iných zariadení a likvidovať zastarané technológie a technické zariadenia.

§ 39

Nákup a predaj

(1) Podnik v spolupráci s inými podnikmi a ďalšími subjektmi zabezpečuje materiálovo a technicky svoje výrobné a iné potreby tak, aby plynule uskutočňoval svoju hospodársku a sociálnu činnosť a aby hospodárne a účelne nakladal so svojimi zdrojmi. Na ten účel podnik samostatne organizuje svoj nákup a sám si volí svoje nákupné cesty so zreteľom na potrebu racionálneho obehu výrobkov, surovín a materiálov v národnom hospodárstve.

(2) Podnik predáva tovar a poskytuje služby; tým získava prostriedky na plnenie svojich povinností, na zabezpečovanie svojho ďalšieho efektívneho rozvoja a na uspokojovanie potrieb svojho pracovného kolektívu. Samostatne volí najvhodnejšie spôsoby a organizáciu predaja tovaru.

(3) V prípadoch ustanovených zákonom zabezpečuje podnik svoj nákup a predaj v súlade s opatreniami príslušných štátnych orgánov.

Finančné hospodárenie a ceny

§ 40

Fondy podniku

(1) Podnik vytvára tieto fondy:

- a) fond rozvoja určený najmä na financovanie vedecko-technického rozvoja, investícií vrátane modernizácie a rekonštrukcie a prírastku zásob,
- b) rezervný fond určený na krytie strát a rizík a financovanie výkyvov hospodárenia podniku,
- c) fond kultúrnych a sociálnych potrieb určený najmä na zabezpečovanie potrieb sociálneho rozvoja pracovného kolektívu podniku,
- d) fond odmien určený na osobnú hmotnú zainteresovanosť na výsledkoch hospodárskej činnosti podniku.

(2) Podnik si môže vytvárať zo svojho použiteľného zisku ďalšie fondy podľa svojho uváženia.

(3) Podnik vytvára majetkové fondy a v prípadoch ustanovených osobitnými predpismi aj účelové fondy tvorené z nákladov, prípadne z ďalších zdrojov.

(4) Prostriedky fondov vytvorené podnikom mu nemožno odňať; podnik o ich použití rozhoduje samostatne. Zostatky jednotlivých fondov možno prevádzať do ďalších kalendárnych rokov bez obmedzenia.

§ 41

Úver

(1) Podnik aktívne používa úver pre svoju hospodársku a sociálnu činnosť.

(2) Podnik je zodpovedný za hospodárne a účelné využitie úveru a za jeho návratnosť v dohodnutej lehote. Úver možno používať iba na účel, na ktorý sa poskytol.

§ 42**Dotácie a subvencie**

(1) Podnik je povinný hospodárne využívať dotácie a subvencie na účel, na ktorý sa poskytli.

(2) Pokiaľ nie sú dotácie alebo subvencie obsiahnuté vo výstupoch štátneho plánu, rozhoduje o ich poskytnutí príslušný štátny orgán podľa pravidiel ustanovených vládou Československej socialistickej republiky alebo vládami republík.

§ 43**Ceny**

(1) Podnik predáva tovar a poskytuje služby za ceny určené štátnymi orgánmi, prípadne poverenými organizáciami. V prípadoch a za podmienok ustanovených štátnymi orgánmi má podnik právo používať zmluvné ceny dojednané dohodou s odberateľom (spotrebiteľom).

(2) Pri tvorbe a zmenách cien je podnik povinný zabezpečovať alebo navrhovať ceny ekonomicky odôvodnené z hľadiska vývoja spoločensky potrebných nákladov rešpektujúcich vplyv zapojenia do medzinárodnej delby práce a úžitkové vlastnosti tovaru, ako aj podmienky realizácie tovaru na trhu.

(3) Podnik je povinný dodržiavať pravidlá štátneho riadenia cien. Prostriedky získané neoprávnené porušením cenových predpisov, pokiaľ ich podnik bez meškania nevráti poškodenému odberateľovi, odvedie do štátneho rozpočtu. Za porušenie cenovej disciplíny je podnik postihovaný podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

Zahraničohospodárska činnosť**§ 44**

(1) Podnik využíva vo svojej hospodárskej činnosti aj zapojenie do medzinárodnej delby práce, predovšetkým v rámci socialistickej ekonomickej integrácie.

(2) Podnik môže podľa zákonom ustanovených pravidiel uskutočňovať zahraničohospodársku činnosť, a to spravidla na základe devízového samofinancovania. Má právo za podmienok ustanovených zákonom nadväzovať a uskutočňovať priame vzťahy s organizáciami štátov podieľajúcich sa na socialistickej ekonomickej integrácii.

§ 45

(1) Podnik má právo zriaďovať devízový fond. Prostriedky preň získava podnik podľa devízového normatívu z devízovej tržby získanej z vývozu tovaru, zo salda kooperačných dodávok a z predaja licencií, ako aj z úspor poskytovaných devízových prostriedkov, prípadne z devízových dotácií.

(2) Prostriedky devízového fondu slúžia na zabezpečovanie rozvoja hospodárskej činnosti podniku, na krytie dovozných potrieb, na úhradu devízových záväzkov a na splácanie úverov poskytnutých bankou, pokiaľ sú príjmom devízového fondu.

(3) Prostriedky devízového fondu vytvorené podnikom mu nemožno odňať; podnik o jeho použití rozhoduje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Zostatok fondu možno prevádzať do ďalších kalendárnych rokov bez obmedzenia.

Tvorba a ochrana životného prostredia a racionálne využívanie prírodných zdrojov**§ 46**

(1) Podnik je povinný uskutočňovať svoju hospodársku a sociálnu činnosť tak, aby čo najúčinnšie chránil životné prostredie pred škodlivými vplyvmi, ktoré sú jeho činnosťou vyvolávané, najmä aby neohrozoval zdravie občanov. Z vlastných zdrojov financuje a uskutočňuje opatrenia zamerané na odstránenie škôd vzniknutých jeho činnosťou a opatrenia na tvorbu a ochranu všetkých zložiek životného prostredia ohrozovaných jeho činnosťou.

(2) Podnik je povinný budovať zariadenia na ochranu životného prostredia, uvádzať tieto zariadenia do prevádzky spoločne s príslušným výrobným alebo nevýrobným zariadením a trvalo zabezpečovať ich plynulý a účinný chod.

§ 47

(1) Podnik je povinný racionálne využívať a chrániť prírodné zdroje.

(2) Za využívanie prírodných zdrojov ako časti národného majetku platí podnik určené poplatky.

§ 48

(1) Podnik prednostne zavádza do svojej hospodárskej činnosti bezodpadové technológie.

(2) Podnik je povinný hospodárne a účelne využívať odpady zo svojej hospodárskej činnosti ako zdroje druhotných surovín a energie, prípadne vytvárať podmienky pre ich hospodárske využitie inými subjektmi. Za tým účelom je povinný odpady evidovať, zhromažďovať ich na vhodných miestach a chrániť ich pred znehodnotením alebo odcudzením. Ak odpad nemožno hospodársky využiť, je podnik povinný likvidovať ho spôsobom neohrozujúcim životné prostredie.

§ 49

Pri realizácii opatrení na ochranu životného prostredia a pri racionálnom využívaní prírodných zdrojov podnik úzko spolupracuje s príslušným národným výborom.

§ 50**Systém informácií**

(1) Za účelom aktívneho pôsobenia na celú činnosť podniku a spôsoby, metódy a formy jej rozvoja, na zabezpečenie efektívneho riadenia a plnenia plánovaných úloh je podnik povinný podľa osobitných predpisov spracúvať a viesť sociálno-ekonomické, vedecko-technické a ekonomické informácie, ako aj informácie pre plánovanie a zostavovanie štátnych rozpočtov (ďalej len „informácie“).

(2) Podnik, prípadne jeho vnútorná organizačná jednotka je povinný poskytovať informácie príslušným orgánom v určených termínoch a zabezpečovať ich vierohodnosť.

(3) Vyžadovať predkladanie informácií od podniku je prípustné len v rozsahu a spôsobom ustanoveným všeobecne záväznými právnymi predpismi.

§ 51**Kontrolná činnosť**

(1) Podnik je povinný vytvoriť účinný systém kontroly, zabezpečovať najmä sústavnú kontrolu zabezpečenia výstupov štátneho plánu a akosti výroby, ochrany národného majetku, ochrany životného prostredia a kontrolovať chod svojej hospodárskej činnosti. Kontrola sa musí vykonávať ako neoddeliteľná súčasť riadenia, slúžiť na jeho upevňovanie a prispievať k vytváraniu súladu rozvoja podniku so záujmami spoločnosti a kolektívu pracujúcich.

(2) Kontrolu činnosti podniku vykonávajú iba orgány, ktorých kontrolné funkcie sú upravené zákonom. Kontroly musia prispievať k zvýšeniu efektívnosti hospodárskej a sociálnej činnosti podniku.

(3) Zriaďovanie závodných komisií ľudovej kontroly upravuje zákon.⁷⁾

§ 52**Ročná účtovná uzávierka**

Podnik je povinný viesť predpísaným spôsobom účtovníctvo, zostavovať ročnú účtovnú uzávierku a poskytovať ju zakladateľovi, príslušným orgánom štátnej správy a príslušnej banke.

Združovanie prostriedkov a činností**§ 53**

(1) Podniky môžu navzájom alebo spolu s národnými výbormi a ďalšími socialistickými organizáciami dobrovoľne združovať prostriedky i činnosti na dosiahnutie určitého účelu alebo v inom spoločnom záujme.

(2) Podniky združujú svoje prostriedky a činnosti na základe zmluvy o združení.

(3) Združovaním prostriedkov a činností sa nesmie vytvárať nežiadúci monopol; pokiaľ zmluvou o združení vznikne taký monopol, je zmluva neplatná.⁸⁾

§ 54

(1) Zmluva o združení vymedzí účel združenia, dobu, na ktorú sa uzaviera, činnosť, ktorá je predmetom združenia, spôsob jej uskutočňovania, prípadne prostriedky, ktoré sú predmetom združenia, práva a povinnosti účastníkov, výšku podielov, ktorými prispievajú na úhradu nákladov spojených s výkonom dohodnutej činnosti, dôsledky porušenia zmluvných povinností a spôsob vyporiadania záväzkov po zániku zmluvy o združení, ako aj podmienky, za ktorých môže účastník od zmluvy o združení odstúpiť, prípadne previesť svoje práva a povinnosti na inú organizáciu.

(2) Zmluva o združení vznikne, ak dôjde k dohode o celom jej obsahu.

§ 55

O zisk aj stratu sa účastníci združenia delia podľa pomeru združených prostriedkov alebo podľa rozsahu činnosti, ktorou prispeli k dosiahnutiu hospodárskeho výsledku, pokiaľ zmluva o združení neustanovuje inak.

§ 56

Zmluva o združení zaniká

- a) dosiahnutím účelu, na ktorý bola uzavretá, alebo ak sa dosiahnutie tohto účelu stalo nemožným,
- b) uplynutím doby, na ktorú bola uzavretá,
- c) dohodou účastníkov združenia,
- d) z iných dôvodov uvedených v zmluve.

DRUHÁ HLAVA

Sociálna činnosť podniku

Sociálny rozvoj pracovného kolektívu

§ 57

(1) Predpokladom a účinným prostriedkom na dosiahnutie úspešného plnenia hospodárskych úloh podniku, rozvíjanie pracovnej iniciatívy, čínorodej účasti pracovníkov na spoločenskom a politickom živote pracovného kolektívu, ako aj ďalšieho upevňovania socialistického spôsobu života pracovníkov je uskutočňovanie aktívnej sociálnej činnosti podniku ako jednej z jeho základných povinností.

(2) Podnik uskutočňuje svoju sociálnu činnosť v spolupráci s orgánmi Revolučného odborového hnutia a s ďalšími organizáciami Národného frontu a národnými výbormi.

§ 58

(1) O čerpaní prostriedkov z fondu kultúrnych a sociálnych potrieb rozhodujú spoločne podnik a príslušný orgán Revolučného odborového hnutia.

(2) Podnik financuje svoju sociálnu činnosť aj z ďalších zdrojov, ktorých tvorba závisí od plnenia pracovných úloh každého pracovníka, celého pracovného kolektívu, a tým aj od konečných výsledkov hospodárskej činnosti podniku.

§ 59

(1) Podnik je povinný vytvárať pre svojich pracovníkov podľa svojich možností čo najlepšie pracovné a sociálne podmienky, najmä zdravotné, bytové, kultúrne, telovýchovné, športové a branno-technické činnosti, ako aj plniť ďalšie úlohy v oblasti všestrannej starostlivosti o pracujúcich.

(2) Podľa svojich možností umožňuje podnik svojim bývalým pracovníkom - dôchodcom, aby využívali starostlivosť, ktorú poskytuje svojim pracovníkom.

§ 60

Podnik plánuje svoje úlohy v oblasti sociálnej činnosti súbežne s plánovaním hospodárskych úloh v rámci svojich plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Vybrané úlohy určené týmito plánmi sa zahŕňajú do kolektívnej zmluvy uzavieranej medzi podnikom a príslušným orgánom Revolučného odborového hnutia. V mene podniku uzaviera kolektívnu zmluvu riaditeľ.

§ 61

Podnik je povinný starať sa o výchovno-vzdelávací proces a poskytuje podporu a pomoc školám a školským zariadeniam. Robí tak s prednostným zameraním na modernizáciu obsahu vzdelávania a výchovy pre budúce povolania a s prihliadnutím na svoje hospodárske potreby.

Práca a mzda

§ 62

K prvoradým povinnostiam pracovníkov podniku patrí svedomité a iniciatívne plnenie pracovných úloh, zvyšovanie efektívnosti a produktivity práce, zlepšovanie akosti a technicko-ekonomickej úrovne výrobkov, prehlbovanie kvalifikácie podľa potrieb podniku, dodržiavanie poriadku a disciplíny, ochrana majetku v socialistickom vlastníctve, efektívne hospodárenie so zverenými prostriedkami, dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a predpisov vzťahujúcich sa na prácu, ktorú vykonávajú.

§ 63

(1) Podnik vytvára a používa mzdové prostriedky v závislosti na výsledkoch svojej hospodárskej činnosti podľa mzdových predpisov, vnútorných mzdových predpisov a kolektívnej zmluvy. Podnik je povinný zainteresovať svoje vnútorné organizačné jednotky a pracovné kolektívy na tvorbe mzdových prostriedkov podľa nimi dosahovaných hospodárskych výsledkov.

(2) Podnik odmieňa pracovníkov podľa vykonávanej práce (kvality, spoločenského významu a množstva) a uplatňuje motivačne účinné formy mzdy tak, aby zárobky pracovníkov dôsledne vyjadrovali zásluhy o konečné výsledky činnosti jednotlivých pracovníkov, pracovných kolektívov vnútorných organizačných jednotiek (závodov, prevádzok, dielní a podobne), ako aj celého podniku. Pritom pri mzdách uhrádzaných z nákladov postupuje podľa mzdových predpisov, pri mzdách uhrádzaných z fondu odmien postupuje podľa svojich vnútorných mzdových predpisov a kolektívnej zmluvy.

(3) Podnik je povinný vytvárať všestranné podmienky pre účinnú osobnú hmotnú zainteresovanosť pracovníkov, najmä dbať na objektívnu a úplnú základňu noriem spotreby práce aj ostatných technicko-hospodárskych noriem.

(4) V zásadných otázkach týkajúcich sa odmieňania práce podnik spolupracuje s orgánmi Revolučného odborového hnutia v súlade s ich právomocou.

Kádrová a personálna práca

§ 64

Výber, prijímanie, rozmiestňovanie, prípravu a hodnotenie pracovníkov uskutočňuje podnik tak, aby spĺňali potrebné politické, odborné a morálne predpoklady na výkon príslušnej funkcie.

§ 65

(1) Podnik podľa svojich potrieb a celospoločenských záujmov získava žiakov na štúdium v stredných odborných učilištiach a v súlade s celospoločenskými záujmami zabezpečuje materiálno-technické, personálne a ďalšie podmienky pre prípravu mládeže na robotnícke povolania.

(2) Podnik sa stará o ďalšie zvyšovanie kvalifikácie svojich pracovníkov. Na tento účel vytvára svoje vzdelávacie zariadenia a spolupracuje so školskými zariadeniami a ďalšími výchovno-vzdelávacími inštitúciami.

§ 66

(1) Podnik dbá na to, aby čo najlepšie využíval kvalifikáciu svojich pracovníkov. Zabezpečuje, aby pracovné zaradenie pracovníkov zodpovedalo ich schopnostiam, kvalifikácii a zdravotnému stavu.

(2) Podnik zabezpečuje zapracovanie pracovníkov nastupujúcich do prvého zamestnania po ukončení prípravy na povolanie a dbá na zapracovanie všetkých ostatných nastupujúcich pracovníkov.

(3) V súlade s vykonávanými štrukturálnymi zmenami, modernizáciami a rekonštrukciami, vedecko-technickým rozvojom a zdokonaľovaním riadenia podnik zabezpečuje zmeny kvalifikácie a ďalšie zvyšovanie odbornej, politickej a kultúrnej úrovne svojich pracovníkov.

§ 67

Podnik pravidelne zabezpečuje, prípadne vykonáva overovanie spôsobilosti (atestáciu) na výkon zastávanej pracovnej funkcie vybraného okruhu odborných pracovníkov. Okruh funkcií, ktorých sa pravidelné overovanie spôsobilosti týka, spôsob jeho vykonávania, dĺžku obdobia, za ktoré sa vykonáva, a ďalšie náležitosti podnik bližšie upraví vo svojom pracovnom poriadku.

§ 68

Pri vykonávaní organizačných a racionalizačných zmien je podnik povinný najneskôr 3 mesiace vopred upozorniť na pripravované zmeny všetkých pracovníkov, ktorých sa budú týkať, a ponúknuť im zmenu doterajšieho pracovného zaradenia, prípadne v súčinnosti s národnými výbormi alebo príslušnými ústrednými orgánmi účinne napomáhať zabezpečenie možnosti zamestnania v inom podniku alebo organizácii tak, aby sa zaručili ich práva ustanovené Ústavou Československej socialistickej republiky a ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi.

ČASŤ VI**SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA****§ 69**

Pokiaľ sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem

- a) štátna hospodárska organizácia, rozumie sa ním tiež štátny podnik podľa tohto zákona, ak nie je ustanovené inak;
- b) strednodobý, prípadne vykonávací štátny plán rozvoja národného hospodárstva a strednodobý, prípadne vykonávací plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja socialistickej organizácie, rozumie sa ním päťročný, prípadne ročný štátny plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja a päťročný, prípadne ročný plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja socialistickej organizácie včítane štátneho podniku podľa tohto zákona.

§ 70

V podnikoch vzniknutých podľa tohto zákona je zakladateľ povinný zabezpečiť zvolanie prvého zhromaždenia, ako aj prípravu voľby riaditeľa a rady na tomto prvom zhromaždení najneskôr do štyroch mesiacov od vzniku podniku. Do dňa nástupu nového riaditeľa vykonáva funkciu doterajší riaditeľ, prípadne zakladateľom poverená osoba v rozsahu určenom zakladateľom.

§ 71

Vláda Československej socialistickej republiky upraví nariadením finančné hospodárenie štátnych podnikov.

§ 72

Federálne ministerstvo financií upraví všeobecne záväzným právnym predpisom spôsob odpisovania základných prostriedkov a spôsob financovania rozvoja a podnikovej spoločenskej spotreby štátnych podnikov.

§ 73

(1) S cieľom prispieť k vyrovnaní rozdielného stupňa odpísanosti základných prostriedkov štátnych podnikov môže vláda Československej socialistickej republiky ustanoviť pre obdobie do 31. 12. 1995 znovurozdelenie odpisov medzi štátnymi podnikmi prostredníctvom štátneho rozpočtu.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky môže pre obdobie do 31. 12. 1990 ustanoviť pravidlá pre dodatkové odvody a prídely zo zisku a odpisov formou znovurozdelenia na úrovni odvetvových ústredných orgánov podľa ôsmeho päťročného plánu.

§ 74

Vláda Československej socialistickej republiky môže ustanoviť odchylnú úpravu od ustanovení tohto zákona týkajúcich sa hospodárskej činnosti a socialistickej samosprávy v štátnych podnikoch Federálneho ministerstva národnej obrany, Federálneho ministerstva financií, Federálneho ministerstva vnútra, Ministerstva vnútra a životného prostredia Českej socialistickej republiky a Ministerstva vnútra a životného prostredia Slovenskej socialistickej republiky, pokiaľ to vyžaduje povaha činnosti týchto podnikov.

§ 75**Účinnosť**

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júlom 1988.

Husák v. r.

Indra v. r.

Štrougal v. r.

- 1) § 27 a nasl. a § 70 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 2) Napr. § 251 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov; § 3 zákona č. 72/1967 Zb. o Štátnej sporiteľni v znení zákona č. 163/1968 Zb.
- 3) Hospodársky zákonník č. 109/1964 Zb. v znení neskorších predpisov. Zákon č. 121/1962 Zb. o hospodárskej arbitráži v znení neskorších predpisov (§ 2a)
- 4) Vyhláška Federálneho štatistického úradu č. 117/1972 Zb. o jednotnom číselníku organizácií v ČSSR.
- 5) Hospodársky zákonník č. 109/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 6) § 27 ods. 3 Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov.
- 7) Zákon č. 103/1971 Zb. o ľudovej kontrole. Zákon ČNR č. 116/1971 Zb. o výboroch a komisiách ľudovej kontroly v znení zákona ČNR č. 137/1982 Zb. Zákon SNR č. 121/1971 Zb. o ľudovej kontrole v Slovenskej socialistickej republike.
- 8) § 24 Hospodárskeho zákonníka č. 109/1964 Zb. v znení neskorších predpisov.

